

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning Factsheet 2 – Langdurige zorg voor mensen met dementie

COLOFON

Cijfers over 2017 uit het landelijke Register Dementiezorg en Ondersteuning.
Factsheet 2 – Langdurige zorg voor mensen met dementie.

AUTEURS

Carola Döpp, Nivel
Iris van der Heide, Nivel
Marianne Heins, Nivel
Karlijn Joling, Amsterdam UMC, locatie VUmc
Robert Verheij, Nivel
Anneke Francke, Nivel

ADVISEURS

Marco Blom, Alzheimer Nederland
Julie Meerveld, Alzheimer Nederland
Karlijn Kwint, Vilans
Margreet Reitsma, Vilans
Valentin Neevel, ministerie van VWS
Jacqueline Hoogendam, ministerie van VWS

© Juni 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Deze publicatie is tot stand gekomen in het kader van het programma Dementiezorg voor elkaar. Een samenwerkingsverband tussen Nivel, Vilans, Movisie, Pharos en het Trimbos-instituut.

Heeft u vragen over deze publicatie dan kunt u contact opnemen met Carola Döpp, projectleider (c.dopp@nivel.nl).

**DEMENTIEZORG-
VOOR ELKAAR**

INLEIDING

Het beleid van de overheid is om mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen met steun van familie en vrienden en waar nodig met professionele zorg aan huis. Wanneer de situatie thuis voor mensen met dementie en / of de naaste niet meer houdbaar is, verhuizen zij vaak naar een zorginstelling. Langdurige zorg thuis of langdurige zorg in een instelling zijn belangrijk om mensen met dementie en mantelzorgers te ondersteunen en te zorgen voor een houdbare situatie.

DOEL VAN DEZE FACTSHEET

Informatie geven over het gebruik van langdurige zorg gefinancierd vanuit de Wlz door mensen met dementie. Hierbij ligt de nadruk op de wachttijd tussen indicatie en opname in een zorginstelling en de tijd tussen opname en overlijden. Deze informatie is gebaseerd op gegevens uit het Register Dementiezorg en Ondersteuning. Informatie wordt gegeven op landelijk niveau en op het niveau van zorgkantorregio's.

WAAR GAAN ANDERE FACTSHEETS OVER?

Overige factsheets gaan over de volgende thema's:

- [Achtergrondkenmerken van mensen met dementie](#)
- Ziekenhuisopnamen van mensen met dementie in 2017
- Huisartsenzorg in 2017
- Medicatiegebruik in 2017
- Gebruik van Wmo voorzieningen in 2017

WAT IS HET REGISTER DEMENTIEZORG EN ONDERSTEUNING?

1

Informatiebron die inzicht geeft in het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun inwonende partners.

2

Heeft als doel **inzicht te geven** en vervolgens het **gesprek** over de kwaliteit van zorg en ondersteuning **op gang te brengen**.

3

Maakt gebruik van **bestaande gegevens**.
GEEN extra registratielast.

4

Een **duurzame informatiebron** op basis waarvan jaarlijks cijfers en trends worden gepubliceerd over het gebruik van zorg en ondersteuning door mensen met dementie en hun partners.

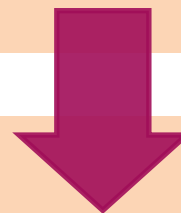
5

Gegevens zijn **gekoppeld op individueel niveau** en staan in de **beveiligde omgeving** van het CBS.

OVER WELKE MENSEN MET DEMENTIE BEVAT HET REGISTER GEGEVENS?

Onderstaande figuur laat zien over hoeveel mensen met dementie en inwonende partners het Register voor 2017 gegevens bevat.

Volgens schattingen van Alzheimer Nederland wonen er naar schatting 280.000 mensen met dementie (cijfers Alzheimer Nederland) in Nederland waarvan er circa **180.000** in beeld zijn.

Het Register Dementiezorg en Ondersteuning bevat begin 2020 gegevens over **178.741** mensen die in 2017 dementie hadden.

LEESWIJZER

Alle informatie in deze factsheet is gebaseerd op de meest recente beschikbare landelijke gegevens, in dit geval van het jaar 2017. Om betekenis te kunnen geven aan de informatie wordt, mits beschikbaar, ook vergelijkende informatie gegeven over het gebruik van langdurige zorg door 65-plussers en 80-plussers uit de algemene bevolking. Deze factsheet bevat onderstaande inhoud.

1. Wlz zorg voor mensen met dementie

Landelijke cijfers 2017

- Gebruik en typen Wlz zorg in 2017
- Mensen met een indicatie voor zorg met verblijf in 2017
- Wachttijden tussen Wlz indicatie en opname in een zorginstelling in 2017
- Tijd tussen opname in een zorginstelling en overlijden in 2017

2. Wlz zorg voor mensen met dementie

Cijfers zorgkantorregio's 2017

- Gebruik en typen Wlz zorg in 2017
- Mensen met een indicatie voor zorg met verblijf in 2017
- Wachttijden tussen Wlz indicatie en opname in een zorginstelling in 2017
- Tijd tussen opname in een zorginstelling en overlijden in 2017

3. Verantwoording

1. Langdurige zorg voor mensen met dementie Landelijke cijfers 2017

GEBRUIK VAN WLZ ZORG DOOR MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Aantal mensen dat Wlz zorg gebruikt

71% van de mensen met dementie ontving in 2017 zorg gefinancierd vanuit de Wlz. Dit percentage valt hoger uit dan in werkelijkheid, omdat het Register minder mensen in de beginfase van de ziekte in beeld heeft.

Hoe is dit onder mensen uit de algemene bevolking?

Onder 65-plussers uit de algemene bevolking was dit **7%**

Onder 80-plussers uit de algemene bevolking was dit **21%**

([Monitor Langdurige Zorg](#)).

Welke Wlz leveringsvormen zijn er?

Er zijn verschillende leveringsvormen die vanuit de Wlz gefinancierd worden. Hieronder worden de verschillende vormen gedefinieerd. Op pagina 9 wordt aangegeven hoe de verdeling is naar deze verschillende leveringsvormen bij mensen met dementie.

Zorg met verblijf

| mensen verblijven in een zorginstelling en ontvangen daar zorg.

Volledig pakket thuis

| mensen verblijven thuis en ontvangen alle geïndiceerde zorg thuis.

Modulair pakket thuis

| mensen kiezen welke onderdelen van het zorgpakket zij willen ontvangen (bijv. wijkverpleging, dagbesteding en / of logeeropvang etc.).

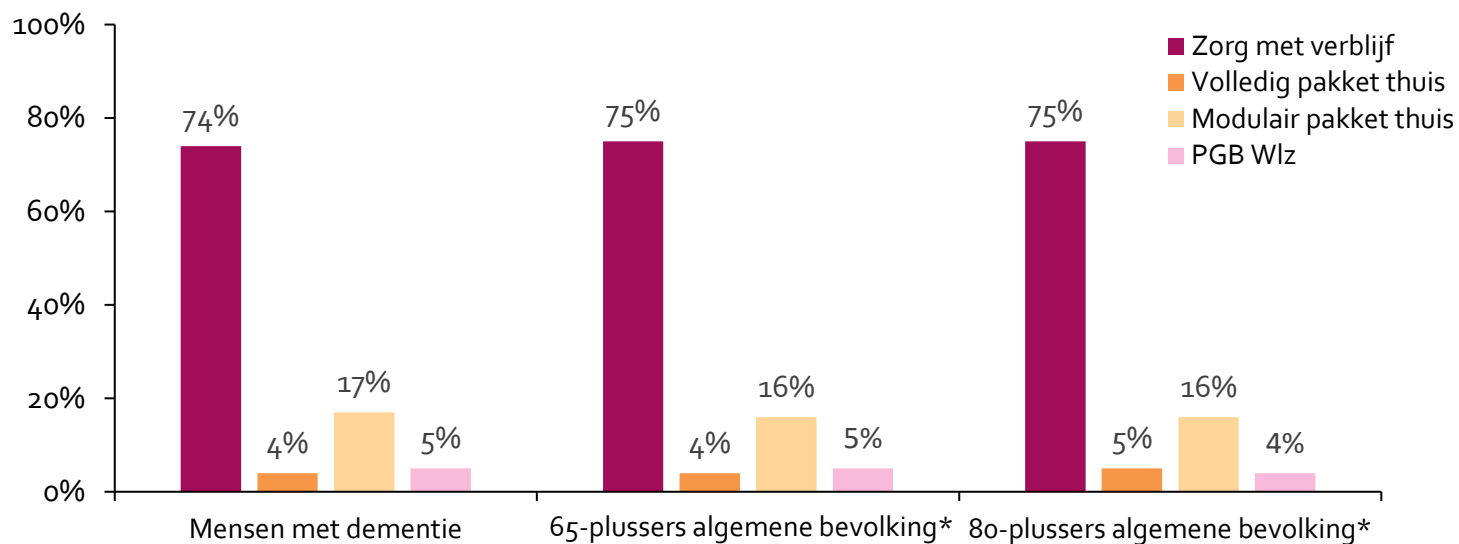
Persoonsgebonden budget Wlz

| mensen ontvangen budget om zelf contracten af te sluiten met zorgverleners voor gewenste zorg.

GEBRUIK VAN WLZ LEVERINGSVORMEN DOOR MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Figuur 1. Verdeling naar leveringsvorm van de Wlz zorg (in percentage van het totaal aantal afnamen)

*Informatie over **Wlz zorg in natura** en het **persoonsgebonden budget** vanuit de Wlz is gebaseerd op de Monitor Langdurige Zorg.

WAT GEBEURDE ER NA DE INDICATIE VOOR WLZ ZORG MET VERBLIJF? - 2017

Wat gebeurt er na afgifte van de Wlz indicatie?

Van de mensen met dementie die in 2017 voor het eerst een indicatie voor zorg met verblijf ontvingen was:

63% binnen 6 maanden opgenomen in een zorginstelling.

18% overleden voordat opname in een zorginstelling kon plaatsvinden.

18% na 6 maanden nog niet opgenomen in een zorginstelling.

“16% van de mensen met dementie kreeg in 2017 voor het eerst een Wlz indicatie voor zorg met verblijf.”

Geen referentiecijfers beschikbaar

Voor de informatie over de wachttijd tussen indicatie en opname in een zorginstelling zijn geen goede vergelijkingscijfers beschikbaar. Zowel de Monitor Langdurige Zorg (MLZ) als de iStandaard Wlz van het Zorginstituut (ZiN) geven geen leeftijdsspecifieke informatie. Daarnaast is vergelijken met de cijfers uit de iStandaard lastig, omdat daar onderscheid wordt gemaakt tussen actief en niet-actief wachtenden.

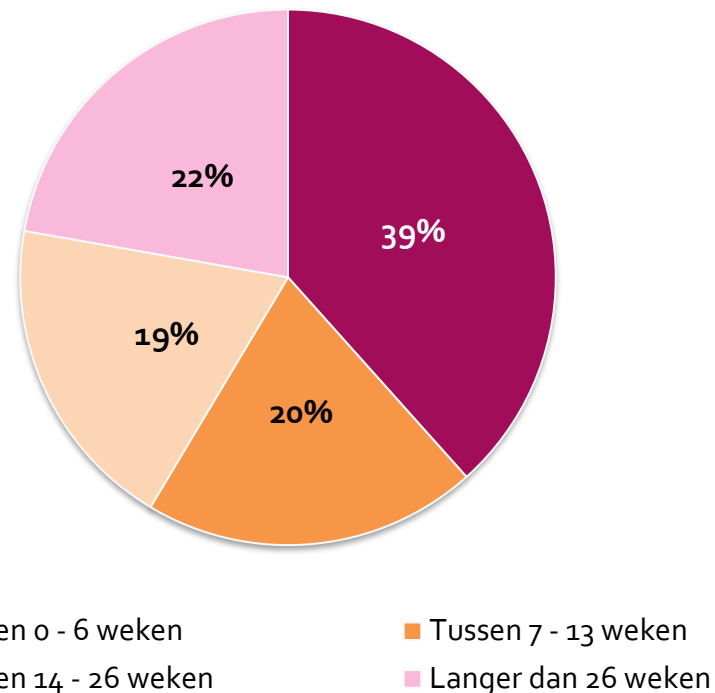
TIJD TUSSEN WLZ INDICATIE EN VERHUIZING NAAR EEN ZORGINSTELLING - 2017

Hoe lang moesten mensen met dementie* wachten op opname in een zorginstelling?

- **39 procent** van de mensen met dementie kon in 2017 binnen 6 weken na de indicatie terecht in een zorginstelling.
- **61 procent** van de mensen met dementie kon na 6 weken of langer opgenomen worden in het verpleeghuis. Van deze 61 procent moest **22 procent** van de mensen 6 maanden of langer wachten op een plek in een zorginstelling.

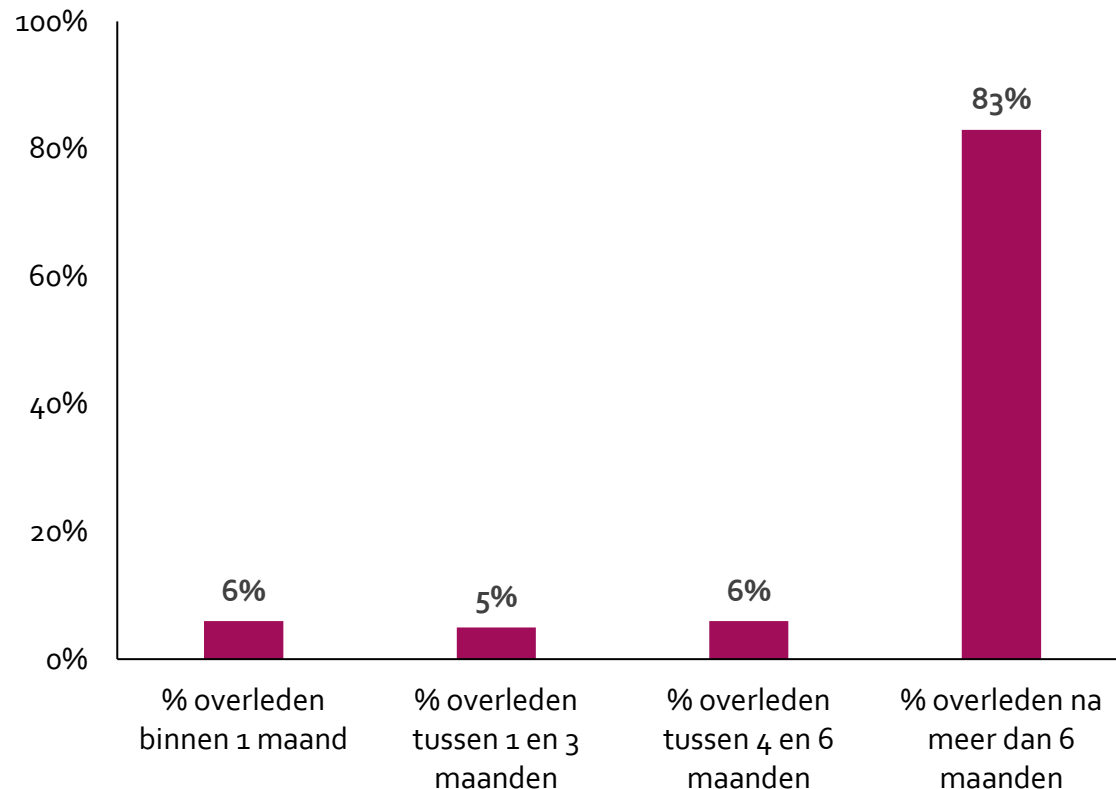
*Dit betreft mensen die in 2017 voor het eerst een indicatie kregen voor zorg met verblijf en die daadwerkelijk werden opgenomen. Mensen die voor opname overleden zijn in deze analyse niet meegenomen.

Figuur 2. Percentage mensen met dementie* naar wachttijd tussen indicatie en opname

TIJD TUSSEN VERHUIZING NAAR EEN ZORGINSTELLING EN OVERLIJDEN - 2017

Figuur 3. Percentage mensen met dementie naar tijd tussen opname en overlijden

Hoe snel na opname overlijden mensen met dementie?

- 17 procent van de mensen met dementie die in 2017 werd opgenomen in een zorginstelling overleed binnen 6 maanden.
- De meeste mensen met dementie die in 2017 werden opgenomen in een zorginstelling overleden na 6 maanden of langer.

2. Langdurige zorg voor mensen met dementie Cijfers zorgkantorregio's 2017

GEBRUIK LEVERINGSVORMEN WLZ ZORG DOOR MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Tabel 1. Gebruik Wlz leveringsvormen per zorgkantorregio (percentage van het totaal aantal afnamen*).

ZORGKANTOORREGIO	Zorg met verblijf	Volledig pakket thuis	Modulair pakket thuis	PGB	ZORGKANTOORREGIO	Zorg met verblijf	Volledig pakket thuis	Modulair pakket thuis	PGB
LANDELIJK	74	4	17	5	Noord- en Midden-Limburg	67	4	20	7
't Gooi	69	7	20	4	Noord-Holland Noord	71	7	1	4
Amstelland/De Meerlanden	74	1	23	2	Noordoost-Brabant	69	4	21	5
Amsterdam	74	3	16	7	Rotterdam	75	4	16	4
Apeldoorn/Zutphen	76	5	14	5	Twente	76	1	15	7
Arnhem	74	3	15	7	Utrecht	70	7	16	6
Drenthe	77	7	12	4	Waardenland	77	1	17	4
Flevoland	72	7	15	7	West-Brabant	75	2	17	6
Friesland	79	2	12	7	Westland Schieland Delfland	74	1	22	4
Groningen	83	1	12	3	Zaanstreek/Waterland	73	7	18	3
Haaglanden	75	2	15	8	Zeeland	81	3	1	3
Kennemerland	70	12	15	3	Zuid-Holland Noord	77	2	18	3
Midden-Brabant	70	4	18	7	Zuid-Hollandse Eilanden	72	3	20	4
Midden-Holland	69	4	19	7	Zuid-Limburg	74	4	17	4
Midden-IJssel	77	6	11	7	Zuidoost-Brabant	73	3	18	5
Nijmegen	72	4	17	5	Zwolle	73	7	17	3

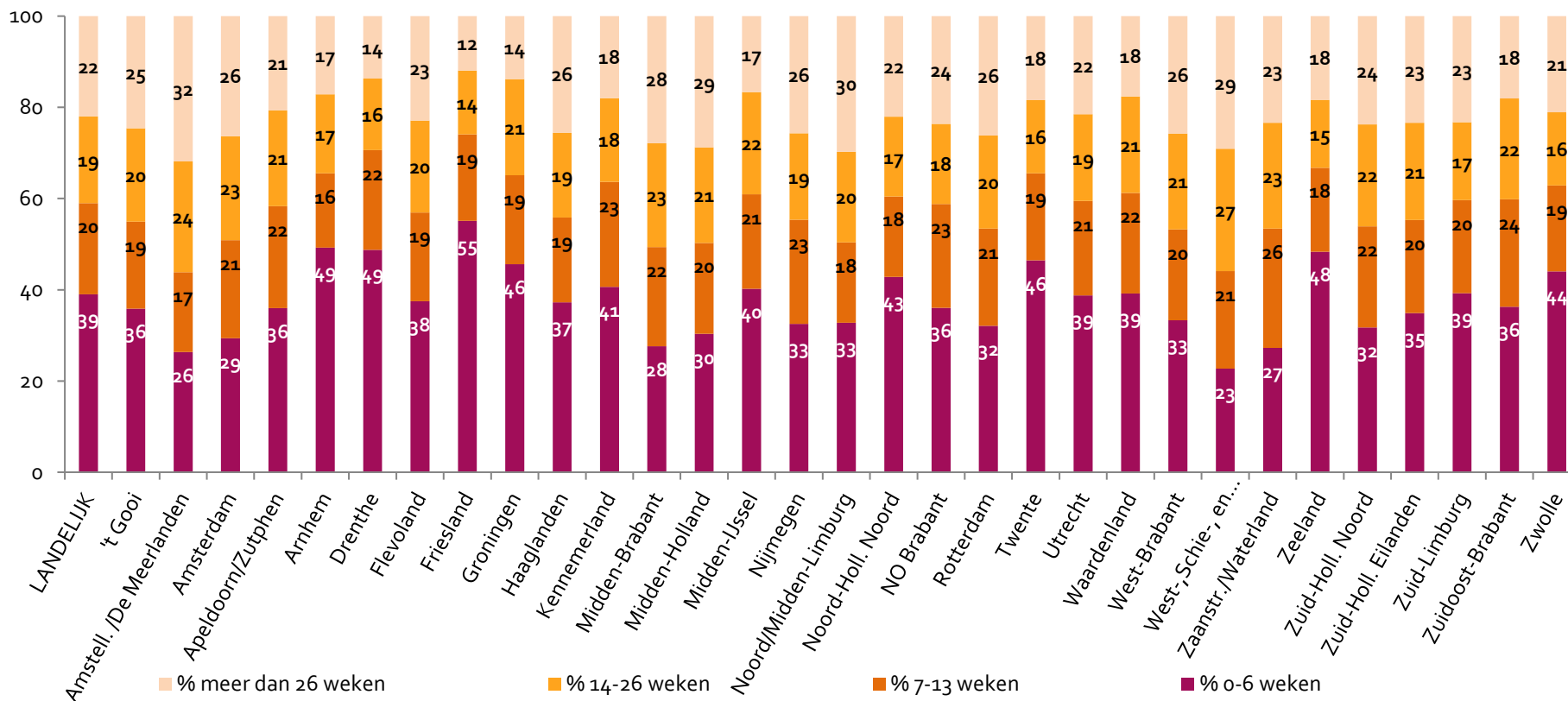
* Het eventuele resterende percentage betreft een combinatie van Zorg In Natura en PGB.

TIJD TUSSEN INDICATIE EN OPNAME - 2017

Afhankelijk van de regio kreeg **14 tot 18 procent** van de mensen met dementie in 2017 voor het eerst een Wlz indicatie voor zorg met verblijf. Voor deze groep mensen laat figuur 4. zien hoe lang zij moesten wachten op opname in een zorginstelling.

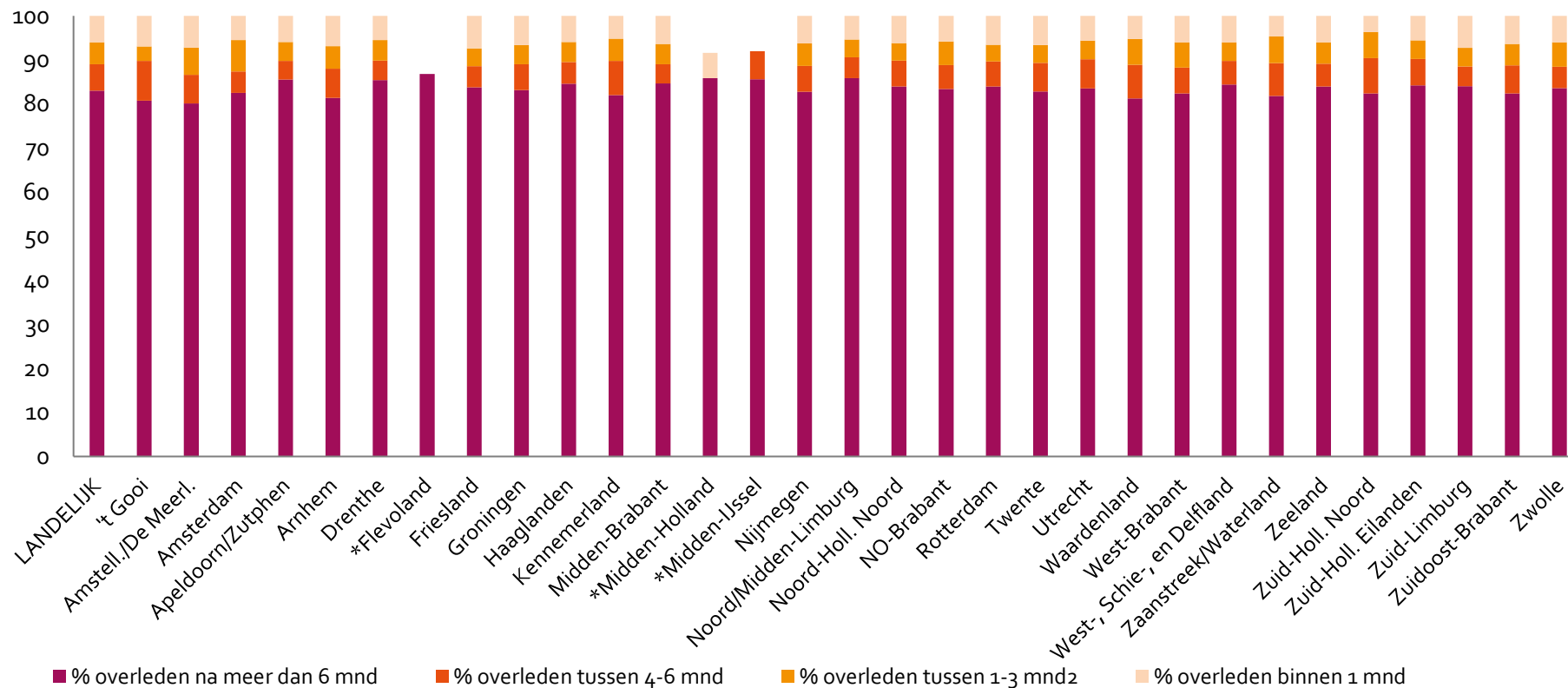
Figuur 4. Percentage mensen met dementie naar wachttijd tussen indicatie en opname per zorgkantoorregio

TIJD TUSSEN OPNAME EN OVERLIJDEN - 2017

Figuur 5. laat voor mensen met dementie zien hoeveel tijd er zit tussen opname in een zorginstelling en overlijden. In alle regio's overleden de meeste mensen na 6 maanden of meer. Dit percentage mensen lag tussen de **80 en 87 procent**.

Figuur 5. Percentage mensen met dementie naar tijd tussen opname en overlijden per zorgkantoorregio

*Voor deze regio ontbreken categorieën, omdat deze categorie minder dan 10 personen betreft.

SAMENVATTING REGIONALE VERSCHILLEN IN LANGDURIGE ZORG VOOR MENSEN MET DEMENTIE - 2017

Grote variatie in wachttijd tussen zorgkantorregio's

Er is veel variatie tussen de zorgkantorregio's als het gaat om de wachttijd. De variatie zit vooral in het aandeel mensen met dementie dat binnen 6 weken na indicatie wordt opgenomen. In Friesland was het aandeel mensen met dementie dat binnen 6 weken opgenomen het grootst (55%). In tegenstelling tot de regio Westland, Schieland en Delftland waar 23% van de mensen binnen 6 weken werd opgenomen.

Lichte variatie in gebruik van typen Wlz zorg

In alle zorgkantorregio's werd het meest gebruik gemaakt van zorg met verblijf (67-83%). Het gebruik van volledig pakket thuis is in vergelijking met andere regio's opvallend hoog in de regio Kennemerland (12%). Het gebruik van het Persoonsgebonden Budget ligt in alle zorgkantorregio's onder de 10%.

Tijd tussen opname en overlijden vergelijkbaar tussen zorgkantorregio's.

De tijd tussen opname en overlijden varieerde weinig tussen zorgkantorregio's. In alle regio's overleden veruit de meeste mensen met dementie na 6 maanden of langer te zijn opgenomen. Dit percentage varieerde tussen de 80 en 87 procent.

3. Verantwoording

Verantwoording

Deze methodologische verantwoording is een aanvulling op de verantwoording in [factsheet 1](#).

In factsheet 1 worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat is het Register Dementiezorg en Ondersteuning?
- Hoe zijn mensen met dementie geselecteerd?
- Over hoeveel mensen met dementie zijn er gegevens in de verschillende bestanden gevonden?
- Zijn de gegevens die gebruikt zijn voor het Register representatief?
- Over welke mensen bevat het Register geen gegevens?
- Welke gegevensbestanden zijn gebruikt voor het analyseren van de achtergrondkenmerken?
- Hoe is bepaald welke mensen met dementie bij welke zorgkantorregio horen?
- Hoe komt het dat het Register gegevens bevat van minder mensen dan het onderzoek van Vektis?

1. Op welke gegevensbestanden is de informatie over langdurige zorg / Wlz zorg gebaseerd?

De informatie in deze factsheet is gebaseerd op gegevens over afgegeven Wlz indicaties en het gebruik van zorg gefinancierd vanuit de Wlz. De gegevens zijn afkomstig van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en van het Centraal Administratie Kantoor (CAK).

De gegevens over het jaar 2017, die zijn gebruikt voor deze factsheet, zijn landelijk dekkend. Het bestand met gegevens over Wlz indicaties bevat alle geldige indicaties die door het CIZ zijn afgegeven voor Wlz gefinancierde zorg aan personen die ingeschreven stonden in de Basis Registratie Personen ([CBS Catalogus](#)). Het bestand met gegevens over zorg waarvan de kosten voor rekening van de Wlz komen en waarvoor een eigen bijdrage betaald moet worden ([CBS Catalogus](#)). Ook deze informatie heeft betrekking op mensen die ingeschreven stonden in de Basis Registratie Personen.

2. Waar komt de informatie over 65-plussers en 80-plussers vandaan die gebruikt is om te vergelijken?

Om de informatie over het gebruik van verschillende typen Wlz zorg bij mensen met dementie in perspectief te plaatsen wordt dezelfde informatie ook gegeven voor de groep 65-plussers en 80-plussers uit de algemene bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van cijfers van het jaar 2017 uit de Monitor Langdurige Zorg (MLZ). Wanneer van toepassing, is de link naar de betreffende data toegevoegd.

De cijfers over mensen met dementie zijn gebaseerd op het zorggebruik van alle mensen met dementie van wie er gegevens in het Register staan. Dit is inclusief de jonge mensen met dementie (40-65 jaar). Omdat dit een relatief kleine groep is (7,4%) is ervoor gekozen om referentiecijfers te geven die betrekking hebben op mensen van 65 jaar en ouder uit de algemene populatie.